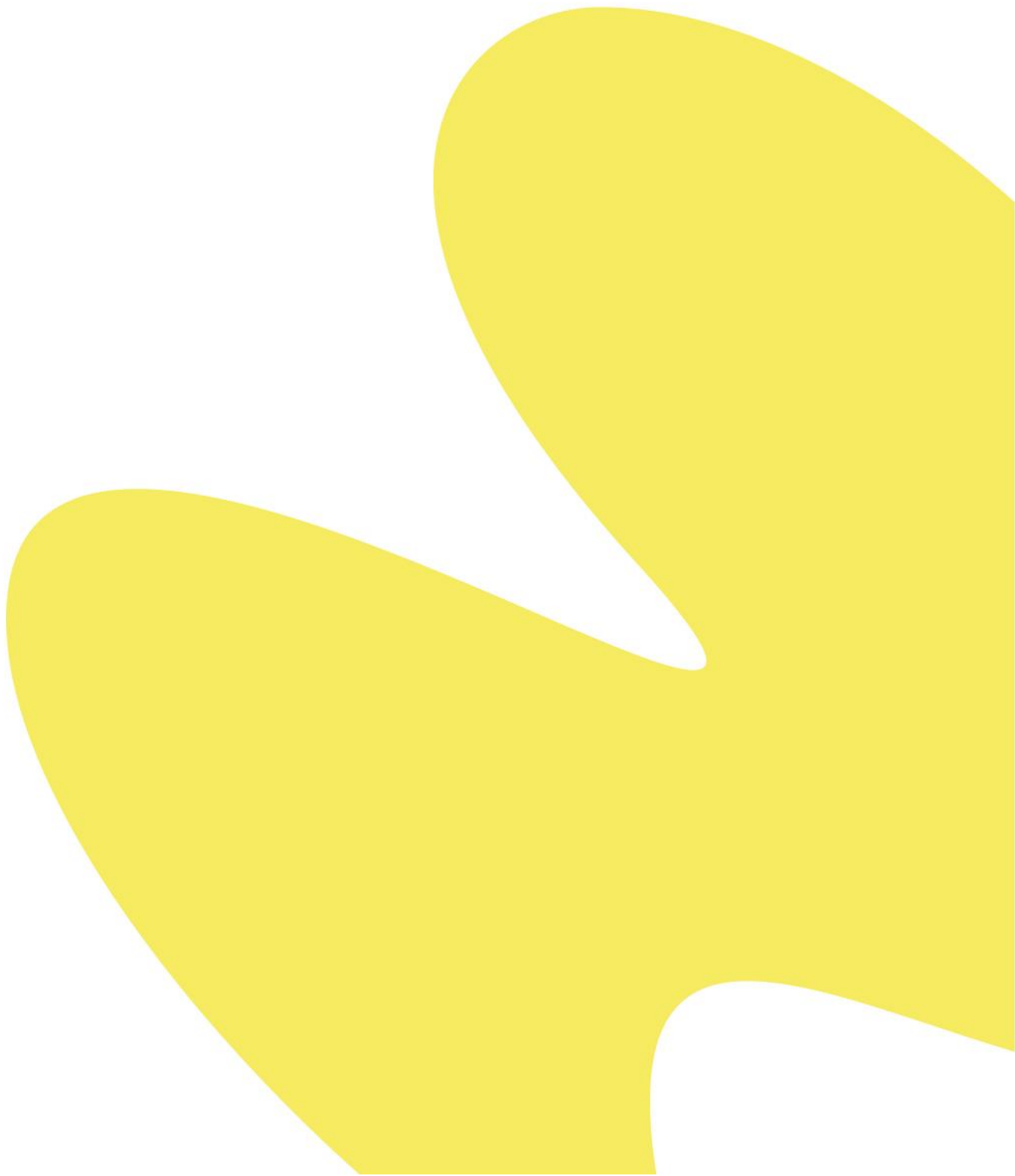

Talousarvioesitys 2027

Sivistyslautakunnan alaiset palvelut

Sisällys

1 Toiminnan kuvaus	3
2 Toimintaympäristön muutokset.....	3
3 Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset.....	5
4 Henkilöstösuunnittelu sis. henkilöstö	7
5 Määrärahat varhaiskasvatus ja opetuspalvelut	8
6 Investoinnit	12
7 Ilmastobudjetoinnin ilmasto- ja resurssiviisaustoimenpiteet	13
8 Strategisten tavoitteiden toimenpiteet	14

1 Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatusta ja esiopetusta järjestetään 50 kunnallisessa varhaiskasvatusyksikössä, 23 yksityisessä päiväkodissa. Esiopetusta järjestetään lisäksi 18 koulun tiloissa. Kunnallisia perhepäivähoitajia on työssä 34 ja yksityisiä 9. Laajennettua aukioloa järjestetään kahdeksassa yksikössä. Varhaiskasvatuksessa arvioidaan olevan vuoden 2026 lopulla noin 5600 lasta, joista 22 % on yksityisissä päiväkodeissa.

Kuopion kaupungin perusopetuspalveluihin kuuluvat kaupungin ylläpitämät perusopetusta tarjoavat koulut sekä iltapäivätoiminta. Opetusta järjestetään 34 koulussa, joissa on yhteensä 38 kouluyksikköä. Lisäksi Kuopiossa toimii kaksi yksityistä perusopetuksen järjestäjää. Vuoden 2026 lopussa kaupungin omissa kouluissa opiskelee noin 10800 peruskouluikäistä lasta ja nuorta. Vuosiluokkien 1-6 koulujen (alakoulut) oppilasmäärä on vähentynyt viime vuosina ja väheneminen tulee jatkumaan myös seuraavina vuosina. Vuosiluokkien 7-9 koulujen (yläkoulut) oppilasmäärä on viime vuosina pysynyt samalla tasolla, mutta alkaa vähentyä 2030-luvulle tultaessa. Oppilasmäärän väheneminen Kuopiossa on kuitenkin maltillista verrattuna muihin Pohjois-Savon kuntiin tai vastaavan kokoiisiin verrokkikuntiin. Oppilasmäärä vähennee kaupungin sisällä epätasaisesti ja painottuu maaseutualueeseen.

Kuopion lukiokoulutus tarjoaa monipuolisen opintopolun ja hyvät valmiudet jatko-opintoihin yliopistossa, ammattikorkeakoulussa tai lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa. Kuopion lukiokoulutukseen kuuluu kuusi nuorten lukiokoulutusta tarjoavaa päivälukiota ja aikuislukio. Kuopion lukiokoulutuksessa toteutetaan valtakunnallista erityistä koulutustehtävää musiikissa ja tanssissa Kuopion taidelukio Lunitissa, urheilussa Kuopion klassillisessa lukiossa sekä englanninkielisenä IB-opetuksena Kuopion Lyseon lukiossa. Lisäksi kaupungin omarahoitteisena painotuksen toimii ilmaisutaidon linja Lunitissa, bisneslinja Kallaveden lukiossa ja alppihiihtolinja Nilsin lukiossa. Kuopion kaupungin tutkintokoulutukseen valmistava TUVA-koulutus toteutetaan osana Kuopion aikuislukion toimintaa. Lukion opiskelijamäärä on kasvanut pääosin 4. vuoden opiskelijoiden määrän lisääntymisen johdosta. Vuonna 2027 pyritään päättämään Kuopion tulevista lukioverkosta.

Kuopion alueen urheiluakatemia on Kuopion kaupungin hallinnoima alueellinen huippu-urheiluverkosto, joka sitoo yhteen urheilijoiden opintopolut, valmennuksen ja tukijärjestelmät. Yhteistyössä alueen oppilaitosten, urheiluseurojen sekä muiden asiantuntijatahojen kanssa urheiluakatemia mahdollistaa urheilun ja opiskelun yhdistämisen aina yläkoulusta korkeakouluihin saakka ja tukee nuorten urheilijoiden menestymistä urheilussa, opinnoissa ja muilla elämän osa-alueilla. Kuopion alueen urheiluakatemia toimii osana Suomen olympiakomitean koordinoimaa valtakunnallista urheiluakatemiaverkostoa. Lukioden ja perusopetuksen urheilulinjat tekevät yhteistyötä Kuopion alueen urheiluakatemian kanssa.

Nuorisopalvelut edistävät lasten ja nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja turvallista kasvua tarjoamalla monipuolisia vapaa-ajan, kohtaamisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Toiminnan tavoitteena on tukea nuorten arjen hallintaa, yhteisöllisyyttä, yhdenvertaisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä. Nuorisopalveluilla on tällä hetkellä 15 nuoris- / nuorten harrastetilaa (sisältäen bändikeskus ja skeittihalli) kaupunkikeskustassa, lähiöissä ja maaseututaajamissa. Lisäksi nuorisotyötä tehdään kouluissa, oppilaitoksissa sekä digitaalisessa ympäristössä. Etisivää nuorisotyötä tehdään kahdeksan työntekijän voimin. Nuorten tieto- ja neuvontatyötä tehdään moniammatillisesti ohjaamalla, joka sijaitsee työllisyyspalveluiden tiloissa matalan kynnyksen periaatteella.

Kuopion kansalaisopisto on kaupungin elinikäisen oppimisen, osallisuuden ja kulttuurisen sivistyksen palvelu, joka vahvistaa asukkaiden hyvinvointia, osaamista ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa. Kansalaisopisto toteuttaa kaupungin sivistystehtävää järjestämällä vapaan sivistystyön koulutusta, lasten taiteen perusopetusta sekä aikuisten perusopetusta ja tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia oppimiseen, luovuuteen ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Kansalaisopistossa opiskelee vuosittain n. 12 000 opiskelijaa, opetusta järjestetään n. 140 toimipaikassa. Toimintaa toteutetaan koko Kuopion alueella ja sopimuskunnissa (Kaavi, Rautavaara ja Tuusniemi).

2 Toimintaympäristön muutokset

Vuonna 2027 kansainvälistä toimintaympäristöä leimaavat edelleen geopoliittinen epävarmuus, turvallisuuspoliittiset jännitteet, energian ja kustannustason vaihtelut sekä julkisen talouden sopeutustarpeet. Vaikka Suomen talouden arvioidaan elpyvän maltillisesti, epävarmuus, työllisyyskehitys ja kotitalouksien ostovoiman vaihtelut heijastuvat perheiden arkeen ja jaksamiseen. Samalla polarisaatiokehitys, sosiaalisen median ilmiöt, lasten ja nuorten hyvinvoinnin haasteet sekä perheiden kuormittuminen lisäävät tuen tarvetta kasvatus- ja nuorisopalveluissa. Varhaiskasvatuksessa lasten tuen tarpeet ovat monimuotoistuneet, mikä lisää jatkuvien lakimuutosten, mitoitusvaatimusten ja palvelutarpeen muutosten ohella palveluiden kustannuksia. Kuopion kaupungin laajan ja saaristomaisen alueen vuoksi palvelujen tarve jakautuu alueellisesti hyvin epätasaisesti. Työvoiman saatavuus on maaseutualueilla edelleen haasteellista, ja kelpoisen henkilöstön saatavuus on heikentynyt koko kaupungin alueella. Erityisesti varhaiskasvatuksen opettajista, erityisopettajista ja sosionomeista on pulaa. Sen sijaan nuorisopalveluissa osaavan henkilöstön saatavuus on edelleen hyvä.

Varhaiskasvatuspalveluiden kysyntään vaikuttavat vuonna 2027 edelleen yleinen lapsimäärän ja syntyvyyden lasku, joita Kuopion positii-
vinen muuttoliike osaltaan tasapainottaa. Asiakasmaksujen aleneminen on nostanut varhaiskasvatuksen osallistumisastetta, ja

perhevapaa-uudistuksen vaikutuksesta yhä pienempiä lapsia tulee palveluiden piiriin. Tämä näkyy erityisesti pienten lasten paikkatarpeen kasvuna. Näistä syistä varhaiskasvatuspalveluihin osallistuvien lasten määrän arvioidaan pysyvän kokonaisuutena lähellä nykyistä tasoa, vaikka alueelliset erot palvelutarpeessa säilyvät merkittävänä.

Kirstyvä taloustilanne ja talouden tasapainotusohjelman toimenpiteet edellyttävät vuonna 2027 varhaiskasvatuspalvelujen toiminnan, työjärjestelyjen, johtamisrakenteiden ja palveluverkon jatkuvaa tarkastelua. Varhaiskasvatuksen täyttöastetta pyritään edelleen nostamaan, ja henkilöstön työssäolopäiviä vahvistetaan erillisten toimenpiteiden avulla. Aukioloaikoja ja loma-aikojen päivystysjärjestelyjä tiivistetään palvelutarpeen mukaisesti siten, että henkilöstöresurssi kohdentuu paremmin ajankohtiin, jolloin lasten läsnäolo on suurinta. Palveluverkon tarkastelussa huomioidaan lasten määrän alueellinen kehitys, tilojen tarkoituksenmukainen käyttö, varhaiskasvatuksen laatu sekä palvelujen saavutettavuus koko kaupungin alueella.

Vähenevä oppilasmäärä ja kaupungin taloustilanne edellyttävät myös perusopetuksen palveluverkon jatkuvaa tarkastelua. Perusopetuksen oppilaiden ja nuorten kokonaismäärän ennakoita edelleen vähenevän ja alueiden väliset erot ovat suuret. Vähentyminen on voimakainta maaseutualueilla. Muilla alueilla lasten ja nuorten määrä pysyy melko tasaisena tai vähenee hieman. Samanaikaisesti opetuspalveluihin kohdistuu merkittäviä säästövelvoitteita talouden tasapainotusohjelmakaudella. Keväällä 2026 valmistuneen palveluverkkosuunnitelman perusteella valmistellaan esityksiä päätöksentekoon syksyllä 2026.

Suuremmat ikäluokat ovat perusopetuksen yläluokilla ja toisella asteella. Lukiokoulutukseen on merkittävästi enemmän hakijoita kuin aloituspaikkoja, mihin pyritään vastaamaan kasvattamalla sisäänottoa. Syksyllä 2025 voimaan tullut oppimisen tuen uudistus vaatii vahvemman oppimisen tuen toimintakulttuurin kehittämistä perusopetukseen ja lukiokoulutukseen. Toimintakulttuurin muutoksen juurruttaminen kaikkiin peruskouluihin ja lukioihin vaatii edelleen työtä ja henkilöstön kouluttamista. Saatu oppimisen tuen lisärahoitus mahdollistaa lakisäästeiden palveluiden tarjoamisen kaikissa yksiköissä. Vahvaa tukea tarjoavaa TUVA-koulutusta kehitetään edelleen yhteistyössä muiden muassa nuorisopalvelujen kanssa. Kaikki lukiolaiset ovat maksuttoman toisen asteen koulutuksen piirissä.

Pohjois-Savon hyvinvointialue aloitti toimintansa vuoden 2023 alusta. Hyvinvointialueen organisaatiota on muutettu useita kertoja. Rakenteiden keskeneräisyys ja toistuva uudistaminen sekä resurssipula hankaloittavat edelleen yhteistyötä ja siten lasten ja nuorten palvelujen toteuttamista.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen asiantuntijoiden tehtäväkuvien uudistaminen edesauttaa opetuksen ja oppimisen pitkäjänteistä ja suunnitelmallista kehittämistä. Aikaisemmin kehittämistoiminta oli usein hankerahoituksesta riippuvainen, mikä aiheutti haasteita toiminnan systemaattiselle ja pitkäkestoiselle kehittämiselle. Asiantuntijoiden koordinoimat toiminnan prosessit (kuten oppimisen tuki tai opiskeluhuolto) pyritään ulottamaan aina varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta lukiokoulutukseen.

Nuorten määrä etenkin maaseutualueella on laskenut merkittävästi, mikä vaikuttaa laskevana kävijämäärinä nuorisotilojen iltakäytössä. Yhteistyötä koulujen ja oppilaitosten kanssa on lisätty ja nuorisopalveluita on enemmän saatavilla koulu-aikaan. Nuorisopalveluiden organisaatiota uudistetaan niin, että tiimejä vetävät jatkossa vastaavat nuorisohjaajat, jotka toimivat lähiesihenkilöinä tiimeissään. Nuorisopalveluiden palveluverkkoselvitys on aloitettu. Siinä selvitetään nuorisotiloja ja palvelutarjontaa kokonaisuutena ja luodaan visiota seuraaviksi vuosikymmeniksi.

Eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustaville lapsille ja nuorille annetaan kohdennettuja palveluja ja tukea. Kotikansainvälisyyden lisäksi toteutetaan erilaisia kansainvälisyshankkeita ja -yhteistyötoimintoja.

OPH:n rahoittamassa S2-opetuksen kehittämishankkeessa (OPSista arkeen - S2-opetuksen kehittämishanke) kehitetään Kuopion perusopetuksen S2-opetuksen käytäntöjä vastaamaan opetussuunnitelman muutoksia sekä yhtenäistämään oppimäärän valintaa ja arviointia. Tavoitteena on luoda pysyvät toimintamallit, jotka vahvistavat opettajien osaamista ja koulujen välistä yhdenvertaisuutta. Hanketyöntekijät toimivat asiantuntijoina ja mentoreina suunnittelemalla ja toteuttamalla koulutuksia, tukemalla kouluja paikan päällä sekä edistämällä S1- ja S2-opettajien yhteistyötä ja yhteisopettajuutta. Hanke päättyy 31.12.2027.

Eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavien lasten ja nuorten määrä on kääntynyt laskuun. Migri lakkautti Kuopion vastaanottokeskus Koto-kunnan toiminnan v. 2026, millä on todennäköisesti vaikutuksia valmistavan opetuksen ja aikuisten perusopetuksen opiskelijamääriin. Myös alaikäisyksikkö on lakkautettu.

3 Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Väestöennusteiden mukaan lasten määrä vähenee tulevina vuosina Kuopion kaupungissa muuttoliikkeestä huolimatta. Suhteessa eniten lasten määrä vähenee maaseutualueilla, joilla lapsi- ja oppilasmäärät jo ovat pieniä. Tällä on vaikutuksia laadukkaan kasvatus- ja opetus-suunnitelman mukaisen opetuksen järjestämiseen, kustannuksiin, henkilöstön työllistymiseen ja haasteisiin saada osaavaa henkilökuntaa.

Varhaiskasvatuksessa opettajien ja sosionomien rekrytointi on haasteellista koko kaupungin alueella. Varhaiskasvatuksen henkilöstörakennetta koskeva muutos tulee voimaan 1.1.2030 alkaen, jolloin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta mitoituslaskentavasta henkilökunnasta kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, joista vähintään puolella tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Kolmasosalla työntekijöistä tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Lakimuutos on huomioitu henkilöstösuunnittelussa ja rekrytointiprosesseissa. Samalla yhteistyötä alan korkeakoulujen kanssa tiivistetään erilaisten koulutuspolkujen rakentamiseksi varhaiskasvatuksen opettajan ja sosionomin tutkintoihin. Kaupungin henkilöstön osaamisen kehittämisen toimintamallin rinnalle varhaiskasvatuksessa valmistellaan omaa henkilöstörakenteen muutosta tukevaa toimintamallia.

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen palveluverkostoa, sen tehokkuutta ja palvelevuutta tarkastellaan eri palvelutoimintojen näkökulmat ja alueiden kehitys huomioiden sekä toteuttaen hyväksyttyä palveluverkkosuunnitelmaa. Samalla pyritään kehittämään myös palvelukonsepteja tilojen yhteiskäytön mahdollistamiseksi ja tilatarpeen optimoimiseksi. Kuntayhteistyön mahdollisuudet selvitetään aina suunniteltaessa palveluja Kuopion rajakuntien kanssa sekä asiakkaiden tarpeiden pohjalta.

Saarikellon päiväkodin uudisrakennuksen valmistuu loppuvuodesta 2026. Hiltulanlahden uusi kunnallinen Peukaloisen päiväkotialoittaa toimintansa syksyllä 2027. Mölymäelle rakennettava koulu (7–9) valmistuu syksyllä 2027. Tarkastelemme nykyisiä tiloja, niin että tavoitteena on tilatehokkuuden parantaminen. Pyritään luopumaan tyhjästä tilasta ja tehostaa vajaakäyttöisten tilojen tilankäyttöä.

Päivitetään Kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelmaa, joka ohjaa varhaiskasvatuksen, opetuksen, koulutuksen ja nuorisopalvelujen toimintaa. Ohjelmaa toteutetaan lukuvuosittain priorisoitujen toimenpiteiden avulla.

Varhaisen tuen kysyntä kasvaa kaikissa lasten ja nuorten palveluissa. Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa tiivistetään ja kehitetään varhaisen tuen palvelujen kehittämiseksi. Lasten ja nuorten palveluissa on käytössä Yhdessä aika -toimintamalli (Perhekeskus). Varhaiskasvatuksessa panostetaan varhaiseen tukeen ja ennaltaehkäisyyn sekä osaamisen vahvistamiseen tuen järjestämisessä kouluttamalla henkilöstöä ja lisäämällä varhaiskasvatuksen erityisopettajien määrää vuosien 2027–2030 aikana.

Kuopion varhaiskasvatuksen SMARTER-hankkeessa (2025–2029) kehitetään päiväkotien pihoja ilmastokestävimiksi, luonnonmukaisemmiksi ja pedagogisesti laadukkaammiksi oppimisympäristöiksi. Hanke yhdistää varhaiskasvatuksen, kaupunkisuunnittelun, tilapalvelut ja tutkimusorganisaatiot tavoitteenaan löytää käytännön ratkaisuja siihen, miten lasten arkiympäristöt voivat tukea sekä hyvinvointia että ilmastomuutokseen sopeutumista.

Toimintaympäristön voimakas muuttuminen edellyttää henkilöstön osaamisen kehittämistä. Ajantasaisesta osaamisesta pyritään huolehtimaan muodostamalla tiimejä, jotka kehittävät ja jakavat osaamista. Pohjois-Savon kuntien OKKU-verkoston yhteisessä SISU -hankkeessa etsitään moderneja ratkaisuja opetushenkilöstön osaamisen kehittämiseen.

Perusopetuksen yhteisiä kehittämiskohteita ovat liikunnallisen toimintakulttuurin edistäminen sekä yhteisöllisen toimintakulttuurin ja osallisuuden vahvistaminen. Lisäksi kouluilla tulee olla koulukohtaisia kehittämiskohteita, jotka nousevat koulun arviointien tuloksista. Kaikilla kouluilla on vastuuhenkilöt, jotka varmistavat, että oppilaiden tunne- ja turvataitoja edistetään tunne- ja turvataitokalenterin mukaisesti.

Sivistyspalvelut työskentelevät yhteistyössä kaavoitusohjelman ja asuntotuotannon suunnittelun kanssa kaupungin kehittämisen ja palvelutuotannon yhteensovittamiseksi. Kaupungin palvelutuotanto, kuten nuorisopalvelut ja lukiokoulutus liittyvät vahvasti Kuopio plus -ohjelmaan osana Savilahden alueen kokonaisuutta. Alueella oppilaitosyhteistyö on vahvaa ja nuorten määrä suuri, mistä johtuen lukio-koulutuksen ja nuorisopalvelujen käynnistämisen mahdollisuus on ensisijaisen tärkeää tutkia. Tällä hetkellä nuorisopalvelut tekevät jo yhteistyötä HUMAK:n kanssa yhteisöpedagogi-tutkimuksen kehittämisessä sekä työharjoittelujen järjestämisessä.

Perusopetus, nuorisopalvelut, lukiokoulutus, urheiluakatemia ja kansalaisopisto toimivat vahvasti kansallisissa ja mahdollisuuksien mukaan kansainvälisissä verkostoissa. Yhteistyössä kaupungin eri palveluiden kanssa kehitetään Kuopiosta kansainvälisten osaajien kiinnittymisen kilpailukykyinen ympäristö, joka tukee kansainvälisten osaajien työllistymistä ja alueelle jäämistä. Yhdessä tekeminen verkostoissa on yksi painopiste kansalaisopiston toiminnassa. Hyvinvointi- ja työllisyysalueiden yhteistyötä vahvistetaan alueellisten ja valtakunnallisten hankkeiden kautta.

KUOPIO

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat ennaltaehkäisevät toimenpiteet sekä päihde- ja mielenterveysongelmia ennaltaehkäisevät toimenpiteet sisältyvät vuosien 2026–2030 hyvinvointisuunnitelmaan. Perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma päivitetään vastaamaan kaupungin hyvinvointisuunnitelman tavoitteita. Opiskeluhoitosuunnitelmaan liittyvät kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastainen työ Kuopion kaupungin perusopetuksessa –opas sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Kuopion kaupungin perusopetuksessa –opas ja kouluun sitouttamisen malli on päivitetty ja niiden juurruttaminen osaksi jokaisen peruskoulun toimintaan jatkuu. Nuorisopalveluiden perustoiminta on päihde- ja mielenterveysongelmien ehkäisevää toimintaa.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen vuoden 2027 yhtenä suurena kehittämistehtävänä on tiedolla johtamisen kehittäminen. Perusopetukseen ja lukiokoulutukseen luodaan tiedolla johtamista tukeva järjestelmä, johon saadaan reaaliaikaista tietoa muun muassa Primus -järjestelmästä ja kaupungissa tehtävistä toiminnan laatua koskevista kyselyistä.

Lukion vastaavien suunnitelmien päivittäminen toteutetaan kuluva lukuvuoden aikana tarvittavilta osin. Kuopion lukiot ovat ottaneet käyttöön School to Belong –ohjelman. Ohjelman tavoitteena on vähentää yksinäisyyttä ja vahvistaa yhteisöllisyyttä oppilaitoksissa.

Perusopetuksen oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä ovat muun muassa koulunkäynninohjaajaresurssi, jakotunnit pienempiin ryhmiin, kielitietoinen opetus, samanaikaisopetus, eriyttäminen ja oppimateriaalien muokaus tarkoituksenmukaiseksi ja selkokotestejä käyttäen. Oppimateriaalihankinnoissa huomioidaan erilaiset oppimisen tavat ja erilaiset tehtävien vaikeusasteet. Kaiken kivijalkana on osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä vahvistava toimintakulttuuri. Ryhmäkohtaisena tukena tarjotaan yleistä tukiopetusta ja opetuskielen tukiopetusta, erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä sekä joustavia ryhmittelyjä. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaista tukea. Tuen tulee olla oikea-aikaista ja sopivaa suhteessa tuen tarpeeseen. Tuki tarjotaan oppilaan osoitteen mukaisessa lähikoulussa lukuun ottamatta vaativan tuen erityisluokkia. Oppimisen tuen tarjoaminen on koko opetushenkilöstön tehtävä. Kuopion perusopetuksen oppimisen tuen lisärahoitus mahdollistaa oppimisen tuen lainsäädännön toteutumisen.

Perusopetuksen arjessa tunnistetaan ja poistetaan koettuja liikkumisen esteitä, kehitetään ja tuetaan saavutettavia ja vaikuttavia yhdessä liikkumisen toimintamalleja ja tuetaan liikkuvan elämäntavan omaksumista. Kuopion peruskouluissa liikkuminen tuodaan entistä vahvemmin osaksi koulupäivän arkea. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi toiminnallisempia oppitunteja, oppituntien aikaisia liikunta- ja taukoja sekä aktiivisempia välitunteja. Taustalla on 1.8.2026 voimaan tullut perusopetuslain muutos sekä opetussuunnitelmauudistus, jotka velvoittavat edistämään liikunnallista elämäntapaa koulujen arjessa. Kuopiossa muutosta toteutetaan Lisää liikettä Kuopion kouluihin -hankkeen avulla, joka kattaa koko perusopetuksen. Liikkuva koulu -toimintaa on kehitetty kaupungissa jo vuodesta 2013 lähtien.

Lukiokoulutuksessa tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi. Tukitoimia on annettava riittävästi ja oikea-aikaisesti. Kuopion lukiokoulutuksen erityisopetusresurssia vahvistettiin lakimuutoksen yhteydessä.

Kuopion lukiokoulutuksen saavutettavuutta kehitetään digitaalisin ja monimuoto-opetuksen keinoin. Lukio-opiskelijan yrittäjäyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Kevätlukukaudella järjestettävän TYKO-viikon aikana lukiolaisilla on mahdollisuus suorittaa korkeakouluopintoja ja toteuttaa työelämään tutustuminen joko työpaikalla tai hybriditoteutuksena.

Lukiokoulutuksen palveluverkkoselvitystyö jatkuu ja viedään päätöksentekoon kevätlukukaudella 2027. Kallaveden lukion yrittäjäyyslinjan opetussuunnitelmaa on kehitetty valtakunnallisen yrittäjyyden erityistehtävän saamista varten. Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemista jatketaan muun muassa LUPA-pajan uudella toimintamallilla. Ylioppilaskokeiden järjestelmämuutokseen ja haavoittuvuuden hallintaan varaudutaan. Lukioiden laatutyö jatkuu yhteistyössä muiden kuntien kanssa (laatuapila).

Lukiokoulutuksen palveluverkkoselvityksessä sekä päivitettävässä kasvatus ja koulutuspoliittisessa ohjelmassa pyritään vahvistamaan valtakunnallisten erityislinjojen ja omien painotustenlinjojen toimintaedellytyksiä. Selvityksen yhteydessä tarkastellaan Savilahden alueelle sijoittuvan lukiokoulutuksen mahdollisuutta strategian painopisteen mukaisesti. Tämän yhteydessä pyritään kehittämään erityislinjojen tarjontaa.

Taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeet järjestetään kuvataiteessa, musiikissa ja liikunnassa syksyn 2029 tutkinnosta alkaen. Kuopion lukiokoulutukseen on perustettu työryhmä, jonka vastuulla on valmistautuminen taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeisiin.

Kehitetään Kulttuuri kuuluu kaikille -kehittämisenlinjan mukaisesti taide- ja kulttuuripalveluja/-toimintaa painottaen yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Urheiluakatemiatoimintaa kehitetään Kuopion kaupungin strategian mukaisesti kohti Kuopiota johtavana urheilukaupunkina. Tavoitteena on luoda Savilahden urheilukampusta yhdessä sitoutuneiden oppilaitos-, urheilutoimija-, ja tutkimuskumppaneiden kanssa. Savilahden urheilukampuksen kehittämiseksi ei ole saatu rahoitusta. Määritellään ja edistetään Urheilun TKIO-toiminnan rakennetta Savilahteen.

Kansalaisopisto-opetuksen keskiössä ovat kansalaistaidot eri muodoissaan, yhdessä oppimisen ja opiskelijoiden omien vahvuuksien tunnistamisen kautta tuetaan kuntalaisten taitoja osallistua ja vaikuttaa kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Erityisesti ikääntyneiden suhteellisen osuuden lisääntyminen väestössä lisää elinikäisen oppimisen palvelutarvetta. Verkkokurssitarjontaa ja monimuotoista opetusta kehitetään edelleen osallistujien tarpeita vastaaviksi.

Palvelujen tuottamisessa toiminnan laadun seuraamiseksi ja parantamiseksi toistettavaa asiakaskyselyä kehitetään eri palveluissa. Kehitetään kuopiolaisten osallisuuden mittaamista muiden muassa huoltajien osallistujamäärän, kansalaisopiston opiskelijakyselyihin vastaajamäärien ja nuorisopalveluiden osallistujamäärien perusteella. Servican kanssa neuvotellaan mahdollisuudesta toteuttaa ilmasto- viisasta ruokaa lisäten lähiruuan osuutta. Tarjoamme kaupungin ruokapalveluissa ravitsemussuositusten mukaista.

4 Henkilöstösuunnittelu sis. henkilöstö

Henkilöstösuunnitelma	TP	TP	KS	Muutos	Kehys- arvio	Eläköity- misarvio
SIVISTYSLAUTAKUNNAN ALAISET PALVELUT	2024 htv	2025 htv	2026 htv	2027 htv	2027 htv	2027-2030 lkm
Varhaiskasvatuspalvelut	1 250,7	1 184,8	1 163,8	-29,0	1 134,8	118
Perusopetus ja iltapäivätoiminta	1 146,4	1 133,5	1 138,0	-7,0	1 131,0	137
Nuorisopalvelut	51,0	51,8	53,8	0,0	53,8	1
Lukiopalvelut ja Kuopion alueen urheiluakatemia	193,7	195,1	198,1	0,0	198,1	20
Kansalaisopisto			58,0	0,0	58,0	10
Johdon tukipalvelut	7,6	2,8			0,0	
Palvelut yhteensä	2 649,4	2 568,0	2 611,7	-36,0	2 575,7	286

Varhaiskasvatuksen henkilötyövuosien määrän muutos vuodelle 2027 koostuu talousarviossa esitetyistä talouden tasapainotustoimien säästötoimista: -2 HTV johtajuusjärjestelyistä, -6 HTV käyttöasteen tehostamisesta, -2 HTV sairauspoissaolojen vähentäminen, -10 HTV Rantapuiston lakkauttamisesta, -3 HTV Vehkalammen yksikön lakkautumisesta, -3 Palonurmen ryhmäperhepäivähoidon lakkautumisesta, -1 HTV avoimen varhaiskasvatuksen supistaminen ja loma-ajan hoidon sanktiomallista -2 HTV.

Perusopetuksen henkilötyövuosien määrän muutos koostuu vuoden 2027 talousarviossa esitetyistä säästötoimista: -4 HTV 1.8.2026 lakkautuvista kouluista ja -3 HTV oppilasmäärästä laskusta johtuvasta henkilöstömäärän vähentymisestä.

5 Määrärahat varhaiskasvatus ja opetuspalvelut

VASTUUALUEET	TP 2025	TA + M 2026	TA 2027	Muutos	Muutos %
Varhaiskasvatuspalvelut					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	4 562 918	4 105 000	4 105 000	0	0,0 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-101 089 505	-102 140 200	-104 995 200	-2 855 000	2,8 %
TOIMINTAKATE	-96 526 587	-98 035 200	-100 890 200	-2 855 000	2,9 %

Opetus- ja nuorisopalvelut					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	11 827 625	10 919 000	11 039 000	120 000	1,1 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-166 136 186	-172 940 300	-176 002 300	-3 062 000	1,8 %
TOIMINTAKATE	-154 308 560	-162 021 300	-164 963 300	-2 942 000	1,8 %

Opetus- ja nuorisopalvelut jakautuvat:**Perusopetus ja iltapäivätoiminta**

TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	6 794 693	6 756 000	6 856 000	100 000	1,5 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-129 838 792	-136 069 900	-138 526 900	-2 457 000	1,8 %
TOIMINTAKATE	-123 044 099	-129 313 900	-131 670 900	-2 357 000	1,8 %

Nuorisopalvelut

TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	624 745	376 000	376 000	0	0,0 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 703 776	-4 826 400	-4 811 400	15 000	-0,3 %
TOIMINTAKATE	-4 079 031	-4 450 400	-4 435 400	15 000	-0,3 %

Lukiopalvelut ja kuopion alueen urheiluakatemia

TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 106 215	1 643 000	1 643 000	0	0,0 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-25 908 007	-26 064 300	-26 534 300	-470 000	1,8 %
TOIMINTAKATE	-23 801 792	-24 421 300	-24 891 300	-470 000	1,9 %

Kansalaisopisto

TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 301 972	2 144 000	2 164 000	20 000	0,9 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-5 685 611	-5 979 700	-6 129 700	-150 000	2,5 %
TOIMINTAKATE	-3 383 639	-3 835 700	-3 965 700	-130 000	3,4 %

Sivistyslautakunnan alaiset palvelut

TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	16 390 543	15 024 000	15 144 000	120 000	0,8 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-267 225 691	-275 080 500	-280 997 500	-5 917 000	2,2 %
TOIMINTAKATE	-250 835 147	-260 056 500	-265 853 500	-5 797 000	2,2 %

Toimintakate ylittyy 179 000 eurolla KH:n antaman kehiksen. Ylitys johtuu Hiltulanlahteen avattavan uuden Peukaloisen päiväkodin valmistumisesta syksyllä 2027. Valmistumisen aikaisempi arvio oli vuoden 2028 alussa.

Määrärahamuutokset lautakunnan vuoden 2027 talousarvioesitykseen

Varhaiskasvatuksen talousarviomuutokset	TA 2027
Palvelusetelin indeksikorotus 3,3%	-640
Palkankorotusten muutos	-1 864
Tasopalkan vaikutus	-500
Palveluostojen indeksikorotus	-275
Tilapalveluiden hintamuutos	-2 156
Toiminnan muutokset yhteensä	-5 435
Johtajuusjärjestelyt	100
Varhaiskasvatuksen käyttöasteen tehostaminen	300
Sairauspoissaolojen vähentäminen/työssäolopäivien lisääminen	100
Rantapuiston vuoden 2027 osuus	384
Palonurmen rph vuoden 2027 osuus	64
Vehkalammen vuoden 2027 osuus	76
Männistön vanha päiväkot	63
Servican inhouse yhtiön tuottavuustavoite	175
Istekin inhouse yhtiön tuottavuustavoite	12
Toimeenpannut tasapainotusohjelman toimenpiteet	1 274
Palvelusetelin indeksikorotus leikkuri 50%	320
Täytetään omat paikat ensin, sitten vasta yksityiset	586
Avoimen varhaiskasvatuksen supistaminen	50
Loma-ajan hoidon sanktiomalli	200
Toiminnanohjausjärjestelmän vaihto	150
Kehyssäästöt	1 306
Varhaiskasvatuksen talousarviomuutokset yhteensä	-2 855

Varhaiskasvatuspalveluiden toiminnan kustannusten muutoksia ovat palvelusetelin indeksikorotus 1.8.2027, johon käytetään indeksileikkuria puolittamaan kustannuksen nousun vaikutus. Talousarviossa huomioidaan työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset vuodelle 2027 henkilöstön osalta. Vuonna 2025 neuvoteltu tasopalkan vaikutus ennustetaan olevan aikaisempaa arviota suurempi ja näin ollen otetaan huomioon vuoden 2027 talousarviossa. Palveluostojen indeksikorotuksella paikataan ulkopuolisiin ostoihin kohdistuvia korotuksia. Tähän sisältyy myös inhouse-yhtiöiltä ostetut palvelut, joiden indeksikorotukset on jäädytetty. Tämä säästö näkyy Servican ja Istekin tuottavuustavoitteina tasapainotusohjelman mukaisina säästöinä. Tilapalveluiden hintamuutos koostuu vuonna 2026 avattujen Jynkän ja Pyörön päiväkotien seitsemän kuukauden tilakustannukset, jotka olivat vuoden 2026 talousarviossa virheellisesti. Kehyslityksenä tulee syksyllä 2027 avattava Peukaloisen päiväkot, joka valmistuu etuajassa, eikä tätä huomioitu aikaisemmin talousarvion valmistelussa.

Varhaiskasvatuksen tasapainotusohjelman viimeisiä toimia on vielä vuonna 2027. Varhaiskasvatuksen yksiköiden johtajavirkoja vähennetään yksiköiden yhdistelyjen kautta. Käyttöasteen tehostamisessa 3+1 malli on otettu käyttöön 1.8.2025 kaikissa päiväkodeissa. Mallissa avustajien määrä vähenee ja osaan ryhmistä palkataan neljänneksi työntekijäksi lastenhoitaja. Sairauspoissaolojen vähentämisessä / työssäolopäivien lisäämisessä flunssa ym. aalloille ei voida mitään. Tärkeää olisi, että lapset tulisivat terveenä hoitoon. Yksiköiden hyvä työilma- piiri ja johtaminen voivat osaltaan vähentää sairauspoissaoloja. Palveluverkostoon kohdistuvat säästöt koostuvat syksyllä 2026 lakkautu- neiden Rantapuiston, Palonurmen ja Vehkalammen kuluista. Männistön vanhasta päiväkot tilasta luovutaan syksyllä 2027.

Kaupunginhallituksen talousarviokehyykseen pääsemiseksi varhaiskasvatuksessa tehdään palvelusetelin indeksiin leikkuri. Varhaiskasvatuk- sen sääntökirjaan on kirjattu lautakunnalle toimivalta käyttää indeksileikkuria. Omien paikkojen täytöllä täytetään vajaatäyttöiset kunnal- liset ryhmät, josta ei koidu henkilövuosisäystä. Avointa varhaiskasvatusta annetaan tällä hetkellä kuudessa yksikössä ja Männistön toi- minta lakkautettiin 1.8.2026 osallistujien vähäisyyden vuoksi. Loma-ajan hoidon sanktiomallissa säästöä ei saada sanktiomaksuista, vaan hoitoa on varattu tosiasiallisen tarpeen mukaan, jonka pohjalta suunnitellaan loma-ajan tarvittava henkilöstö- ja tila- ja tukipalveluresurssi sekä oikea määrä ateriapalveluita. Toiminnanohjausjärjestelmän vaihdolla vuoden 2027 aikana saadaan säästöjä ylläpitomaksuista.

Perusopetus ja iltapäivätoiminta	TA 2027
Palkankorotusten muutos	-2 588
Palveluostojen indeksikorotus	-388
Tilakustannusten muutos	-960
Toiminnan muutokset yhteensä	-3 936
Palonurmi ja Pulkonkoski vuoden 2027 osuus (kevät)	301
Pitkälähti vuoden 2027 osuus (syksy)	161
Syvänniemi vuoden 2027 osuus (syksy)	8
Juantehtaan rakennuksesta luopuminen v. 2027 osuus (syksy)	182
Servican inhouse yhtiön tuottavuustavoite	154
Istekin inhouse yhtiön tuottavuustavoite	25
Toimeenpannut tasapainotusohjelman toimenpiteet	831
Sairaalaopetuksen laskutuksen lisäys	100
Nilsin 1-6 lk siirto yläkoulu-lukio rakennukseen	260
Henkilöstövähennykset	188
Kuljetuskustannukset vähenevät	200
Kehyssäaistöt	748
Perusopetuksen ja iltapäivätoiminnan talousarviomuutokset yhteensä	-2 357

Perusopetuksen ja iltapäivätoiminnan kustannusten muutoksia ovat työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset vuodelle 2027 henkilöstön osalta, palveluostojen indeksikorotuksella paikataan ulkopuolisiin ostoihin kohdistuvia korotuksia. Palveluostoihin sisältyy myös inhouse-yhtiöiltä ostetut palvelut, joiden indeksikorotukset on jäädytetty. Tämä säästö näkyy Servican ja Istekin tuottavuustavoitteina tasapainotusohjelman mukaisina säästöinä. Tilapalveluiden hintamuutos koostuu vuonna 2027 valmistuvasta Mölymäen uuden koulun käyttöönotosta, kun Hatsalan koulun oppilaat siirtyvät Mölymälle.

Perusopetuksen tasapainotusohjelmasta vuodelle 2027 on lakkautuvien yksiköiden kustannuksia, Palonurmen ja Pulkonkosken kevään 2027 osuus, sekä Syvänniemen ja Juantehtaan rakennusten syksyn osuus.

Kehyssäaistöinä perusopetuksessa talousarvioon arvioidaan saatavan lisätuloja sairaalakoulun laskutuksen määrän kasvulla. Nilsin yhte-näiskoulun oppilasmäärä on laskenut, mikä mahdollistaa alaluokkien yhdistämisen yläkoulu-lukio rakennukseen. Tällöin voitaisiin luopua ylimääräisistä neliöistä kustannuksineen. Oppilasmäärän vähentyminen vuosina 2026-2027 aiheuttaa sen, että luokkien määrä vähenee. Henkilöstöä voidaan ohjata eläköitymisestä vapautuviin tehtäviin. Oppilasmäärän vähentyminen vaikuttaa myös oppilaskuljetusten määrään.

Nuorisopalvelut	TA 2027
Palkankorotusten muutos	-88
Tilakustannusten muutos	10
Palveluostojen indeksikorotus	-7
Toiminnan muutokset yhteensä	-85
Männistön nuorisotilan lakkautus	100
Kehyssäaistöt	100
Nuorisopalveluiden talousarviomuutokset yhteensä	15

Nuorisopalveluiden kustannusten muutoksia ovat työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset vuodelle 2027 henkilöstön osalta, palveluostojen indeksikorotus ulkopuolisiin ostoihin. Sen sijaan tilakustannukset pienenevät vuonna 2027. Kehyssäaistöinä nuorisopalveluissa luovutettiin Männistön nuorisotilasta vähäisen käyttäjämäärän vuoksi.

Lukio ja urheiluakatemia	TA 2027
Palkankorotusten muutos	-557
Tilakustannusten muutos	47
Palveluostojen indeksikorotus	-40
Toiminnan muutokset yhteensä	-550
Servican inhouse yhtiön tuottavuustavoite	28
Istekin inhouse yhtiön tuottavuustavoite	12
Toimeenpannut tasapainotusohjelman toimenpiteet	40
Henkilöstövähennys	40
Kehyssäästöt	40
Lukion ja urheiluakatemia talousarviomuutokset yhteensä	-470

Lukiopalveluiden ja urheiluakatemia kustannusten muutoksia ovat työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset vuodelle 2027 henkilöstön osalta, palveluostojen indeksikorotus ulkopuolisiin ostoihin. Tilakustannukset pienenevät vuonna 2027. Kehyssäästöinä on henkilöstökustannusten vähentäminen.

Kansalaisopisto	TA 2027
Palkankorotusten muutos	-145
Tilakustannusten muutos	18
Palveluostojen indeksikorotus	-5
Aikuisten perusopetuksen päättövaiheeseen hö resurssi (5kk)	-28
Toiminnan muutokset yhteensä	-160
Kurssimaksujen lisäys	20
Henkilöstövähennys	10
Kehyssäästöt	30
Kansalaisopiston talousarviomuutokset yhteensä	-130

Kansalaisopiston kustannusten muutoksia ovat työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset vuodelle 2027 henkilöstön osalta, palveluostojen indeksikorotus ulkopuolisiin ostoihin. Tilakustannukset pienenevät vuonna 2027. Kehyssäästöinä on kurssimaksutuottojen kasvattaminen ja henkilöstökustannusten vähentäminen.

6 Investoinnit

SIVISTYSLAUTAKUNNAN KONEET JA KALUSTO - INVESTOINNIT	TA 2027	Tietokone- ja viestintälaitteet (sis. av-välineet)	Koneet ja kalusto
Oppimisympäristöjen toiminnallisiin muutoksiin sekä kehittämiseen liittyvät hankinnat ja elinkaarensa saavuttaneen opetuskaluston ja -varusteiden uusiminen.	250 000		250 000
Vanhentuneen AV-laitekannan päivitykset (Vaka, Nupa, Perusopetus, Lukio) sekä laajemmat AV-saneeraukset: Kissakuusi, Jynkänlahti, Lumit, Klassillinen lukio.	300 000	300 000	
Akuutit ICT/AV-tarpeet	30 000	30 000	
Perusopetuksen oppilaslaitteiden elinkaarivaihdot (Chromebook 500 kpl & iPad 500 kpl)	400 000	400 000	
Yo- ja koe-järjestelmien päivittäminen (palvelinvaihdot ja tietoliikennetarpeet)	10 000	10 000	
3D-tulostimien elinkaaripäivitykset (15-20 laitetta pilottien perusteella, vaihtolaitteet)	20 000	20 000	
Teknisen työn konekannan uusiminen, työturvallisuuden parantaminen.	35 000		35 000
Minna Canthin koulu, yläkoulun uudisrakennuksen kalustaminen ja varustaminen	3 100 000	400 000	2 700 000
Peukaloisen päiväkotia, 6-ryhmäisen päiväkodin kalustaminen ja varustaminen	185 000	30 000	155 000
Varhaiskasvatuksen vanhentuneen kaluston uusiminen ja ergonomian parantaminen (ml. iPad 150 kpl, virtalähteet, kuoret)	140 000	70 000	70 000
Nuorisotilojen kalustekannan ja laitteiston uusimiset (ml. eSports-tietokoneiden elinkaaripäivitykset)	35 000	20 000	15 000
Työympäristöjen ergonomian parantaminen.	40 000		40 000
Kansalaisopisto: Luokkien kalusteiden uusiminen	15 000	0	15 000
Yhteensä	4 560 000	1 280 000	3 280 000

Koneet ja kalusto -investointimäärärahaa käytetään mm. oppimisympäristöjen toiminnallisiin muutoksiin ja kehittämiseen liittyviin kaluste-hankintoihin, varhaiskasvatuksen vanhentuneen kaluston uusimiseen ja ergonomian parantamiseen ja nuorisotilojen kalustekannan ja laitteiston uusimiseen. Edellä mainittuihin tarpeisiin liittyviä hankintoja tehdään toimintayksiköistä tulleiden perusteltujen esitysten, oppilasmäärä ja -ryhmä muutoksien, rikkoontuneiden kalusteiden, toiminnallisten muutosten ja erityistarpeiden pohjalta.

Tietokone- ja viestintälaitteiden (sis. AV-laitteet) investointimäärärahaa käytetään varhaiskasvatuksen, koulujen ja nuorisopalveluiden tieto- ja viestintätekniikan sekä audiovisuaalisten oppimisympäristöjen kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Määrärahalla toteutetaan oppilas- ja opetuskäytön laitteiden elinkaarivaihtoja, uusitaan vanhentuneita AV-järjestelmiä sekä varustetaan uusia ja peruskorjattavia tiloja toiminnan edellyttämällä teknologialla.

Hankinnat perustuvat toimialan tunnistettuihin pedagogisiin tarpeisiin, toimintaympäristöjen muutoksiin sekä laitteiden tekniseen käyttöikänsä. Käyttökelpoisia laitteita hyödynnetään ensisijaisesti laitekierrätyksen kautta yksiköiden välillä. Investoinneilla varmistetaan toimintavarmat, turvalliset ja pedagogisesti tarkoituksenmukaiset digitaaliset oppimis- ja työympäristöt.

Uusien kohteiden osalta normaali kalustaminen ja varustaminen.

Yksiköistä poistuvien, käyttökelpoisten kalusteiden osalta käytetään kalustekierrätystä yksiköiden välillä. Työympäristöjen ergonomian parantaminen jatkuu yhteistyössä Järvisuudun työterveyden työfysioterapeuttien kanssa. Teknisen työn konekannan työturvallisuus vaatii jatkuvaa päivittämistä työturvallisuusmääräysten mukaisesti.

7 Ilmastobudjetoinnin ilmasto- ja resurssiviisaustoimenpiteet

Ilmastobudjetti yhdistää kaupungin ilmasto- ja resurssiviisaustavoitteet talouden suunnitteluun, tukee ilmastotoimenpiteiden tunnistamisessa sekä mittaa niiden edistymistä ja taloudellisia vaikutuksia. Sivistyslautakunnan alaisten palveluiden ilmasto budjetoinnin ilmasto- ja resurssiviisaustoimenpiteet sisältävät ilmastomuutoksen hillintään, sopeutumiseen sekä resurssi viisauden edistämiseen liittyvien toimenpiteiden menot, tulot ja säästöt.

Käyttötalousmenoja syntyy metsäeskareista, joita varhaiskasvatuksella on neljässä päiväkodissa. Säästöjä saadaan ruokahävikin vähentämisestä sekä perusopetuksessa että varhaiskasvatuksessa. Sivistyspuolen henkilökunnan laitteiden sopimuskautta pidennettiin yhdellä vuodella. Varhaiskasvatuksella on menossa Smarter-hanke päiväkotien pihojen kehittäminen ilmastokestävämmäksi. Tähän saadaan hankerahaa, joten tekeminen on kustannusneutraali. Investointien säästöjä saadaan kierrättämällä käyttökelpoisia kalusteista yksiköiden välillä.

Ilmastotoimien taloussuunnitelma		TA 2027		
Käyttötalous	Menot	Tulot	Säästöt	
Hiilineutraali ilmastoturvallinen kaupunki	-	-	50 000	
Viksua elämää monimuotoisessa elinympäristössä	85 000		-	
Kiertotaloudella luonnonvarojen kestävää käyttöä ja elinvoimaa	-	-	35 000	
Yht.	85 000	-	85 000	
Investoinnit	Menot	Tulot	Säästöt	
Kiertotaloudella luonnonvarojen kestävää käyttöä ja elinvoimaa	-	-	100 000	
Yht.	-	-	100 000	
Yhteensä:	85 000	-	185 000	

8 Strategisten tavoitteiden toimenpiteet

Kestävä kasvu

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet
2. Koulutus ja osaava työvoima	Kuopio on houkutteleva 26.000 opiskelijan opiskelukaupunki. Yliopisto-opiskelijoista 40 % ja ammattikorkeakoulu-opiskelijoista 65 % työllistyy alueelle.	Vahvistetaan lukiokoulutuksen erityislinjoja.
2. Koulutus ja osaava työvoima	Kansainvälisten osaajien osuus kasvaa 10 %:iin vuoteen 2035 mennessä. Osaajat työllistyvät alueelle ja integroituvat yhteisöön.	Kehitetään Kuopiosta kansainvälisten osaajien kiinnittymisen kilpailukykyinen ympäristö, joka tukee kansainvälisten osaajien työllistymistä ja alueelle jäämistä.
3. Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen	Asuntotonttitarjonta vastaa kysyntää ja asumisratkaisut ovat ekologisesti ja sosiaalisesti kestäviä. Asuntoja valmistuu 1 000 asuntoa/vuosi. Lisätään kaupunginosien täydennysrakentamista ja kaavoitetaan maaseudulle 1000 rakennuspaikkaa vakituiseen asumiseen vuoteen 2030 mennessä.	Ohjelmoimme asuntotuotantoa ASENTO-ohjelmassa ja kaavoitusohjelmassa, joissa painotamme täydennysrakentamista ja monipuolista asuntotarjontaa sekä erityisesti pientaloasumista. Tuemme täydennysrakentamiskaavojen etenemistä.
3. Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen	Strategiset kaupunkikehityshankkeet, mm. Savilahti, Kuopio Plus ja kaupunkikeskustan kehittäminen vahvistavat vetovoimaa.	Lukiokoulutuksen, varhaiskasvatuksen ja nuorisopalvelujen vahvistaminen Savilahden alueella.
3. Kestävä yhdyskuntarakenne ja täydennysrakentaminen	Edistämme kestäväää kulutusta ja kiertotaloutta sekä lähiruoan käyttöä ja puurakentamista.	Tarjoamme kaupungin ruokapalveluissa ravitsemussuositusten mukaista ja ilmastoviisasta ruokaa lisäten lähiruoan osuutta.
4. Vaikuttaminen ja tunnettuus	Aktiivinen vaikuttaminen ja verkostoituminen tukevat kasvua ja lisäävät tunnettuutta. Erityisenä painopisteenä saavutettavuuden edistäminen.	Vahvistetaan Kuopion tunnettuutta kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Elämänvoima

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet
5. Laadukas kasvatus ja opetus	Lapsille ja nuorille mahdollistetaan kasvun ja oppimisen ilo ja he saavat ammattimaista kasvatusta, opetusta ja tukea.	Vahvistetaan koulutusyhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Henkilöstön osaamisen kehittämiseen malleja ja rakenteita vahvistetaan. Nuorisopalveluja vahvistetaan ja toimintamuotoja kehitetään.
5. Laadukas kasvatus ja opetus	Lasten ja nuorten oppimistulokset paranevat ja oppimiserot kaventuvat.	Varmistetaan riittävä, ajantasainen osaaminen ja resurssit kasvatuksen, opetuksen, koulutuksen ja tuen toteuttamiseen.
6. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat	Edistämme kaikkien asukkaiden liikunnallisia, kulttuurista ja sosiaalista	Toteutetaan hyvinvointisuunnitelmaa 2026-2030. Hyvinvointisuunnitelmaan on koottu keskeiset toimenpiteet kaikkien

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet
	aktiivisuutta sekä harrastusmahdollisuuksia tiiviissä yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Kuopio vahvistaa asemaansa Suomen johtavana urheilukaupunkina.	asukkaiden liikunnallisen, kulttuurisen ja sosiaalisen aktiivisuuden sekä harrastusmahdollisuuksien edistämiseksi tiiviissä yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Tarkemmat toimenpiteet on koottu keskeisesti Liikkuva Kuopio ja Kulttuuri Kuopio -ohjelmiin. Kehitetään Kulttuuri kuuluu kaikille -kehittämisljan mukaisesti taide- ja kulttuuripalveluja/-toimintaa painottaen yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Tunnistetaan ja poistetaan koettuja liikkumisen esteitä, kehitetään ja tuetaan saavutettavia ja vaikuttavia yhdessä liikkumisen toimintamalleja ja tuetaan liikkuvan elämäntavan omaksumista.
6. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat	Kuopio vahvistaa asemaansa Suomen johtavana urheilukaupunkina.	Urheilukaupunki Kuopio -kokonaisuuden määrittäminen: - Urheiluakatemiatoiminnan kehittäminen ja vahvistaminen - Urheilun TKIO-toiminnan rakenteen määrittely ja edistäminen Savilahdessa
6. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat	Painopisteenä ovat erityisesti lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisemme päihde- ja mielenterveysongelmia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.	Toteutetaan hyvinvointisuunnitelmaa 2026-2030. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat ennaltaehkäisevät toimenpiteet sekä päihde- ja mielenterveysongelmia ennaltaehkäisevät toimenpiteet sisältyvät vuosien 2026–2030 hyvinvointisuunnitelmaan.
6. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat	Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet palveluiden kehittämisessä lisääntyvät	Meidän Kuopio -osallisuusmallin toimenpiteet: Kehitetään kuopiolaisten osallisuuden mittaamista
7. Terveellistä ja turvallista elämää tukeva elämisen ympäristö	Edistämme hiilineutraalisuutta, ilmastokestävyyttä ja luontopositiivisuutta. Luonnon monimuotoisuus vahvistuu ja saavutettava lähiluonto lisää asukkaiden hyvinvointia.	Huomioimme ilmasto- ja luontonäkökulmat kaikissa prosesseissa esim. ilmasto- ja luontotoimien tarkistuslistojen avulla, jotta toteutamme luontopositiivisia, hiilineutraaleja ja ilmastonmuutokseen sopeutuvia ratkaisuja.

Muutosvoimainen työyhteisö

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet
9. Palvelut ja rakenteet vastaavat tulevaisuuden tarpeita	Palveluverkosto ja -rakenteet vastaavat kaupungin kasvua. Toimimme yhteistyössä kaupunkikonsernin ja kuntakumppaneiden kanssa.	Tavoitteena ovat tilatehokkuuden parantaminen; tyhjistä tiloista luopuminen ja vajaakäyttöisten tilojen tilankäytön tehostaminen. Kuntayhteistyön mahdollisuudet selvitetään aina palveluja suunniteltaessa Kuopion rajakuntien kanssa sekä asiakkaiden tarpeiden mukaan.